

ATT SYNLIGGÖRA LÄRPROCESSEN FÖR STUDERANDE INOM YRKESUTBILDNING

Att synliggöra lärprocessen är en väsentlig del av webbaserad handledning. Det innebär man gör en förhandsplanering av undervisningen och skapar en helhetsbild till den studerande. Synliggörandet hjälper den studerande att bilda en helhetsuppfattning om vad studierna kommer att omfatta. Detta kunde beskrivas som ett kundlöfte till den studerande - detta erbjuder vi.

En lärprocess är målinriktat lärande som framskrider tidsmässigt och stegvis och som förhandsplanerats. Det är alltså en målinriktad undervisningshelhet som pågår en längre tid och som består av flera lärsituationer. En lärandeprocess är lättare att förstå om man jämför den med en resa eller en stig som består av olika etapper som bildar en helhet, eller om man föreställer sig att delta i en resa, ett äventyr eller ett spel.

Lärandeprocessen byggs upp utgående från läroplanens lärandemål. Läroplanen för yrkesutbildning är en blandning av allt som har med lärande att göra: lärandemål, innehåll, lärresultat, utvärdering, lärmiljöer, tidtabeller, integrering av olika ämnesområden, och alla former att förvärva kunskande. Allt detta beskrivs i de nationella läroplansgrunderna och i skolorna gör man praktiska planer utgående från dessa.

Har du frågat dig hur ämnesinnehållen och helheterna du undervisar öppnar sig för dina studerande? Har de studerande en helhetsuppfattning om vad som kommer att ske eller vad som egentligen ska studeras? Har läroplanen öppnats på ett sätt som stöder lärprocessen? Räcker det att öppna en delhelhet eller borde du också synliggöra ämnesövergripande relationer och hur ämnena är beroende av varandra? Ger beskrivningarna tillräckligt information om samarbetet mellan lärarna och det samarbete som behövs med arbetslivet?

De studerande kommer mer sannolikt att förbinda sig till sina studier om de redan i ett tidigt skede har en uppfattning om ett hårdt kunnande de ska nå och genom hårdna uppgifter och prestationer målen nås. Det är också viktigt för de studerande att veta i en hård lärmiljö och med vem lärande kan ske och hur mycket tid man måste reservera för att nå målen. Det är också viktigt att studerande är medvetna om vilka framtida möjligheter eller förluster enskilda val kan leda till.

Då man planerar en lärprocess väljer man passande pedagogiska modeller och sådana läromedel, läruppgifter, digitala applikationer och handledningsmetoder som stöder läroprocessen. Den pedagogiska modellen är en flexibel struktur som används i planeringen av lärprocessen och den

slutgiltiga lärprocessen formas utgående från hur studerande verkställer den. Processen måste innehålla flexibilitet för att möjliggöra personliga lärtiggar och alternativa lösningar.

Studerande konstruerar sin egen läroprocess under studiernas gång och dokumenterar det steg för steg. Lärprocessen måste alltså synliggöras för att den studerande har en möjlighet att bygga upp sin lärstrategi utgående från den. En välbeskriven personlig lärprocess som gjorts tillsammans med de studerande hjälper dem att planera hur de skall framskrida i studierna. De studerande kan ta ansvar för det egna arbetet och planera tidsanvändningen under lärprocessens olika skeden. De kan planera tidtabellen så att den möjliggör självständiga studier och tid att arbeta tillsammans med andra studerande. De studerande har även som uppgift att beskriva sitt kunnande mot målen.

Det lönar sig att beskriva för de studerande olika alternativa sätt att synliggöra kunnande. Skriftlig framställning är i vissa uppgifter en färdighet som ska studeras, men i många uppgifter kan man på andra sätt beskriva olika skeden av kunnande och öppna upp svårigheterna i studierna. Det är viktigt att visa studerande olika metoder och digitala sätt med vilka man kan synliggöra sitt kunnande.

Orsaken till dålig studieframgång, brist på motivation, svårighet att välja studier eller avbrott i studier kan delvis bero på att de studerande inte förstår vad som förväntas av dem. Det är också möjligt att de studerande inte vet vilka val de borde göra. Det kan också hända att de studerande helt enkelt inte uppfattat hur mycket tid olika skeden kräver eller hur mycket tid som måste reserveras för olika uppgifter. Lärarnas samarbete och beskrivning av lärprocesser kan förhindra planeringen av för belastande lärprocesser.

Inom yrkesutbildningen planeras lärprocesser utgående från de i examensgrunderna beskrivna yrkes- och kunskapskraven. Utgångspunkten i yrkesstudier är att kunskaper som tidigare förvärvats beaktas och att studier fokuserar endast på kunskaper som saknas. De studerande studerar endast sådant som de inte ännu kan.

Det viktigt för framgångsrika studier att beskriva lärprocessen. Examensområdena måste beskrivas så att de studerande kan bygga upp en personlig utvecklingsplan för kunnande.

Du måste göra en tydlig plan för varje examensområde inklusive yrkes- och kunskapskraven och helst allt i digitalt format tydligt och enkelt att förstå. Beskrivningar av de gemensamma examensområdena som omfattar IKT, matematisk-naturvetenskapligt kunnande och samhälls- och arbetslivskunnande, måste bifogas till enskilda examensdelarna.

De studerande ska ha en helhetsbild av vilka lärandemålen är, vilka delområden, uppgifter och prestationer som ingår i studierna och hur studierna följs upp och vilka bedömningskriterierna är. De studerande ska också ha en uppfattning om hur mycket tid som ska reserveras för studierna. På detta

sätt kan de enkelt utgående från beskrivningen av lärprocessen konstatera vad de redan kan och vad de till följande borde göra.

Läromedel och lärouppgifter borde vara lätt tillgängliga oberoende av plats och tid. Det är också viktigt att man gemensamt beslutat vilka digitala verktyg som ska användas och studerande borde vara medvetna om hur prestationerna publiceras och hur prestationerna dokumenteras och följs upp. De studerande ska få kontinuerligt få respons om hur kunskandet utvecklas. De studerande visar hur väl de uppnått yrkesskicklighet genom att utföra arbetsuppgifter i yrkesprovet.

Hur ska man lyssna till de studerande i allt detta?

I dag ger de studerande ofta respons om att studiernas helhetsbild upplevs splittrad. Studerande förväntas själv bygga upp sin studiestig, och det kräver att man är väl insatt i studiernas innehåll. Valen underlättas av en väl visualiserad lärprocess att dess kopplingar till målen, prestationssätten och utvärderingen. En visualisering och beskrivning av lärprocessen underlättar, och speciellt viktigt är det att för varje lärare beskriva de avvikande presentationssätten.

En läroplan som är baserad på kunskande för med sig vissa utmaningar för studerande vad gäller gestaltningen av helheten.

Läroplanen är inte längre en för varje studerande likadan lineär handbok, utan studiernas omfattning, prestationssätt och -ordning beror på den studerandes kunskande. Är detta tillräckligt synligt och kan den studerande enkelt se alternativen? Finns det tillräckligt med olika typer av studiematerial och uppgifter på olika nivåer som bäst stödjer studerande på olika nivåer. Finns det ett tillräckligt antal olika typer av multimodala läromedel, som garanterar att alla studerande får läromedel och uppgifter till sitt förfogande som hen kan förstå? Ett allt större antal studerande behöver skraddarsydd utbildningslösningar, alternativa studiestigar och möjligheter att klara sig utgående från sin egentliga färdighetsnivå. Innehållen i de gemensamma delarna av yrkesutbildningen kan enkelt kopplas ihop med examensdelarna och synliggöras med hjälp av digitala metoder.

En digital, väl visualiserad helhetsbeskrivning hjälper de studerande att bygga sin egen stig, att planera hur de framskrider och att påvisa den egna nivån av kunskande. I en sådan modell kan man också bifoga framtidens målbeskrivningar, så att de studerande vet vad de bör studera för att nå målen i framtiden. Då studerande har en klar helhetsbild underlättas differentieringen, individuella studiestigar och förvärvningen av kunskande.

Detta verk av Leena Vainio är licensierat under en [Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

